
Hallusinogener før og nå

LEGELIVET

OLAF GJERLØW AASLAND

olaf.aasland@legeforeningen.no

LEFO – Legeforskningsinstituttet

Hallusinogener var i vinden da hippiene og Axel Jensen var aktive i 1960- og 70-årene. Vi står nå kanskje foran en renessanse i forbindelse med psykiatrisk behandling, særlig ved depresjon.

Foto: Einar Nilsen

Å lese Torgrim Eggens prisbelønte biografi om forfatteren Axel Jensen (1932–2003) er nesten som en psykedelisk tripp i seg selv, med mye å lære om hallusinogener og rusmidler (1). En avgjørende hendelse i Axel Jensens turbulente liv fant sted i 1966, da han, alkoholnedkjørt og deprimert i London, fortvilet ringte psykiateren Ronald Laing for å be om hjelp. Telefonnummeret hadde han fått av den amerikanske psykologen Noel Cobb, som hadde bodd i Oslo og lært om behandling med hallusinogener av den norske psykiateren Jan Greve.

Laing selv var ikke til stede, men Axel Jensen ble mottatt på Laings institusjon, Kingsley Hall, av hans kollega David Cooper, som foreslo LSD-behandling. I Eggens biografi får vi ta del i Axel Jensens terapeutiske LSD-tripp, som ifølge ham selv fjernet depresjonen og gjorde livet lettere etter bare ett inntak. Senere foretok han utallige LSD-tripper, han ble god venn med Ronald Laing og besøkte ham flere ganger. Laing var ikke bare kjent for sin

hallusinogenforskrivning, han eksperimenterte også med medisinfri behandling av psykoser, blant annet ved å akseptere pasientenes hallusinasjoner og eventuelt delta i deres virkelighet.

Jeg var medisinstudent i Oslo i perioden 1964–70. Vi leste om Axel Jensens bravader i avisene og i hans bøker *Line* (1959), *Joacim* (1961) og *Epp* (1965). Noen av oss besøkte Jan Greve, som hadde mistet sin autorisasjon fordi han brukte marihuana i behandlingen. Selv prøvde jeg marihuana bare én gang, med venner i New York etter å ha sett *Hair* på Broadway.

«I Eggens biografi får vi ta del i Axel Jensens terapeutiske LSD-tripp, som ifølge ham selv fjernet depresjonen»

I 1975–76 fulgte jeg det obligatoriske grunnkurset i psykiatri, som blant annet inkluderte én uke i London. Der fikk vi være med på en «drømmedag» med fagfolk fra Laings gruppe. Den foregikk i en kirke som var leid for anledningen, med vinservering fra vi ankom om morgenen. For oss som hadde fulgt litt med på dette kontroversielle psykiatrifeltet, ble denne seansen et høydepunkt, ikke minst en gruppeøvelse kalt «birthing». Da lå én person i fosterstilling på gulvet, tett omsluttet av 10–12 andre som var «livmor», og ble gradvis «født på ny» ved at de rundt åpnet opp og gav etter.

Jeg har ingen erfaring med hallusinogener i pasientbehandlingen, men jeg registrerer at det i dag er økende interesse omkring bruk av dem, spesielt psilocybin, i psykiatrisk behandling. Den britiske sosiologen Nikolas Rose mener dette kan være en følge av at den enorme mengden antidepressiver som produseres og brukes ikke gir nok gevinst, for eksempel i form av færre selvmord (2). I et intervju sier Rose: «Jeg tror ikke at løsningen for mange deprimerte er utstrakt bruk av psilocybin, men for denne gruppen kan stoffet være et vindu til å komme i kontakt med de grunnleggende årsakene til depresjonen» (3).

Psilocybin produseres nå syntetisk, og flere faggrupper ønsker å prøve det ut under kontrollerte betingelser. Men foreløpig har det vært vanskelig å få de nødvendige godkjenningene her i Norge. Hvis det skjer, kan vi takke Axel Jensen for hans innsats som prøvekanin, noe han sikkert ville ha gledet seg over.

LITTERATUR

1. Eggen T. Axel. Fra smokken til ovnen – storyen om Axel Jensen. Oslo: Cappelen Damm, 2019.
2. Rose N. Our psychiatric future. The politics of mental health. Cambridge: Polity Press, 2018.
3. Firing Lunde A, Bamle P, Belgaux C. Vår psykedeliske fremtid. Morgenbladet 31.1.2020: 14–6.
<https://morgenbladet.no/aktuelt/2020/01/var-psykedeliske-fremtid> Lest 11.2.2020.

Publisert: 6. mars 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0064
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 12. februar 2026.